

Podklad na II. seminář z trestního práva procesního
19. 3. 2009, sem. sk. č. 17
26. 3. 2009, sem. sk. č. 16
(vyučující : V. Kratochvíl)

Základní zásady trestního řízení
§ 2 odst. 1, 6 tr. ř.

Rozhodnutí č. 11

Dokazování, Přípravné řízení, Hlavní líčení
§ 164 tr. ř.

Názor soudu, že policejní orgán vyslechl ve vyšetřování osobu jako svědka, ač pro to nebyl splněn žádný z důvodů uvedených v ustanovení § 164 odst. 1 tr. ř., nemůže znamenat, že je tento důkaz nepoužitelný před soudem. Pokud se dříve vyslechnutý svědek při výslechu před soudem v podstatných bodech odchyluje od své dřívější výpovědi, soud podle § 211 odst. 3 tr. ř. protokol o jeho dřívější výpovědi přečte za předpokladu, že byly splněny podmínky tohoto ustanovení.

(Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 11. 10. 2007, sp. zn. 7 To 430/2007)

Krajský soud v Plzni k odvolání Okresního státního zástupce v Karlových Varech v trestní věci obžalované M. R. zrušil rozsudek Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 16. 8. 2007, sp. zn. 3 T 9/2007-97, a podle § 259 odst. 1 tr. ř. věc vrátil soudu prvního stupně.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem ze dne 16. 8. 2007 Okresní soud v Karlových Varech zprostil podle § 226 písm. a) tr. ř. obžaloby obžalovanou M. R., když tato jí kladla za vinu, že, pod bodem 1) v průběhu července 2006 v O. na různých místech ve městě, nejméně v deseti případech, dala zdarma L. H. nejméně 1 g pervitinu a pod bodem 2) v přesně nezjištěné době, od března 2006 do května 2006 v O., v bytě tehdejšího uživatele J. J., nejméně ve třech případech dala zdarma mladistvé J. M., dávku pervitinu o hmotnosti celkem nejméně 0,3 g pervitinu, ačkoli věděla kolik je jí let. Toto jednání bylo obžalobou kvalifikováno jako trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák.

Proti tomuto rozsudku podal včas odvolání Okresní státní zástupce v Karlových Varech. Svůj opravný prostředek zaměřil do výroku o vině i trestu, když jeho námitka se týkala bodu 2) výroku o zproštění obžaloby v napadeném rozsudku. Státní zástupce namítal, že soud prvního stupně neprovedl všechny důkazy, které měl k dispozici. Odmítl totiž přečíst výpověď svědkyně J. M., ač pro to byly dány důvody uvedené v § 211 odst. 3 písm. a) tr. ř. Uvedl výslovně, že souhlasí se zprošťujícím výrokem napadeného rozsudku, pokud jde o jeho bod 1). Podle odvolatele protokol o výpovědi svědkyně J. M. z přípravného řízení splňuje podmínky podle § 164 odst. 1 tr. ř. a je před soudem procesně použitelný. V tomto protokolu je uvedeno, že výslech se provádí z důvodu možnosti vyvíjení nátlaku na svědkyni a možnosti jejího dalšího ovlivnění. V době výslechu svědkyně existovaly skutečnosti nasvědčující tomu, že by mohla být zmařena důkazní hodnota její výpovědi a policejní orgán přistoupil k výslechu svědkyně podle § 164 odst. 1 tr. ř. na základě zjištěných skutečností. Svědkyně J.

M. se pohybovala po delší dobu mezi osobami zneužívajícími drogy, opustila své rodiče a žila s těmito osobami. To všechno nasvědčovalo tomu, že na svědkyni by mohl být pro její výpověď vyvíjen nátlak, aby vypovídala ve prospěch obžalované. Při výslechu svědkyně J. M. v přípravném řízení byla přítomna obhájkyň. Byly proto dány podmínky dané ustanovením § 211 odst. 3 písm. a) tr. ř. k přečtení dřívější výpovědi svědkyně v hlavním líčení. Okresní státní zástupce v Karlových Varech tedy navrhl, aby Krajský soud v Plzni napadený rozsudek v bodě 2) podle § 258 odst. 1 písm. a), c) tr. ř. v celém rozsahu zrušil a podle § 259 odst. 1 tr. ř. věc vrátil soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí.

Krajský soud v Plzni z podnětu podaného odvolání přezkoumal napadený rozsudek podle § 254 odst. 1 tr. ř., a to včetně řízení, které mu předcházelo. Dospěl k následujícím závěrům.

Soud prvního stupně v průběhu hlavního líčení dne 15. 2. 2007 rozhodl usnesením, že nebude přečtena výpověď svědkyně z přípravného řízení, když v něm nebyly splněny podmínky ustanovení § 164 odst. 1 tr. ř. Svoje stanovisko pak tento soud odůvodnil v písemném vyhotovení rozsudku. Ustanovení § 164 odst. 1 tr. ř. interpretoval tak, že primárně mají být v přípravném řízení svědci vyslýcháni na úřední záznam o podaném vysvětlení. Procesně se svědci vyslýchají pouze za podmínek uvedených v § 164 odst. 1 tr. ř., a to tehdy, jestliže se jedná o neodkladný nebo neopakovatelný úkon, jde-li o výslech osoby mladší patnácti let, osoby, o jejíž schopnosti správně a úplně vnímat, zapamatovat si nebo reprodukovat, jsou s ohledem na její psychický stav pochybnosti, nebo nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že na svědka by mohl být pro jeho výpověď vyvíjen nátlak. Jinak poškozeného a další svědky vyslechně jen tehdy, jestliže hrozí z jiného důvodu, že bude ovlivněna jejich výpověď nebo schopnost zapamatovat si rozhodné skutečnosti nebo schopnost tyto skutečnosti reprodukovat, zejména je-li pro složitost věci odůvodněn předpoklad delšího trvání vyšetřování. Soud prvního stupně pak vyslovil závěr, že v době výslechu svědkyně J. M. neexistovaly žádné objektivní podmínky předpokládané v ustanovení § 164 odst. 1 tr. ř. Výslech svědkyně J. M. se uskutečnil dne 19. 12. 2006 a před soudem byla tato vyslechnuta 15. 2. 2007, tedy méně než dva měsíce od výslechu před policejním orgánem.

Soud prvního stupně tedy nepřčetl protokol o výpovědi svědkyně J. M. z přípravného řízení jako procesně použitelný a pouze jej svědkyni předestřel podle § 212 odst. 1 tr. ř. Ta pak setrvala na svém tvrzení z hlavního líčení, jehož podstatou bylo to, že pervitin nedostala od obžalované, ale ten byl volně v bytě. Podle závěrů Krajského soudu v Plzni je výklad ustanovení § 164 odst. 1 tr. ř., jak byl podán v odůvodnění napadeného rozsudku soudem prvního stupně, nesprávný. Současná podoba ustanovení § 164 odst. 1 tr. ř. byla do trestního řádu zařazena novelou trestního řádu provedenou zákonem č. 265/2001 Sb. Účelem nově zavedené úpravy bylo, aby se v průběhu řízení zbytečně neopakovaly procesní výslechy svědků a také to, aby dokazování bylo více přeneseno do stádia řízení před soudem. Účelem nové úpravy nebylo rozhodně naprosté znehodnocení opatřování důkazů výslechem svědků ve stadiu přípravného řízení. Trestní řád proto dal možnost policejnímu orgánu, aby podle pravidel uvedených v § 164 odst. 1 tr. ř. uvážil, zda nebude třeba osobu vyslechnout jako svědka. Toto ustanovení uvádí, kdy obligatorně je nutno provést výslech svědka, v jiných případech stanovení postupu ponechává na policejním orgánu. **Úvahu policejního orgánu, zda je třeba vyslechnout osobu jako svědka, pak již nelze objektivně přezkoumat v dalším řízení, a to ani soudem v průběhu hlavního líčení.** Soud pak má v hlavním líčení k dispozici pouze buď úřední záznam podle § 158 odst. 5 tr. ř., nebo i protokol o výslechu svědka. Pokud takovýto výslech svědka má a svědek se při výslechu před soudem

v podstatných bodech odchyluje od své dřívější výpovědi, za předpokladu, že obhájce nebo obviněný měli možnost se dřívějšího výslechu účastnit a klást vyslýchanému otázky, protokol o dřívější výpovědi svědka přečte, pokud výslech byl proveden způsobem odpovídajícím ustanovení trestního řádu.

Podle odvolacího soudu tedy policejní orgán sám zvolí postup ve věci. V daném případě navíc zcela oprávněně dospěl k závěru, že je nebezpečí, že na svědkyni by mohl být pro její výpověď vyvíjen nátlak. Svědkyně J. M. jako nejmladší ze skupiny osob požívajících drogy, za situace, kdy odešla od své rodiny, mohla být nátlaku vystavena. Takovýto nátlak je v drogových věcech spíše pravidlem než výjimkou.

Bez toho, aniž by podle § 211 odst. 3 písm. a) tr. ř. byl přečten protokol o výslechu svědkyně J. M., zůstala skutková zjištění ve věci neúplná, k objasnění věci je nutno protokol o této výpovědi přečíst. Z tohoto důvodu odvolací soud zrušil napadený rozsudek v celém rozsahu podle § 258 odst. 1 písm. b), c) tr. ř. I když pochybnosti o správnosti skutkových zjištění nevyvstaly ohledně zproštění obžaloby pro jednání obžalované ve vztahu k poškozené L. H., bylo nutno zrušit rozsudek v celém rozsahu, neboť jednání vůči poškozeným L. H. a J. M. jsou dílčími útoky jednoho pokračujícího trestného činu. Podle § 259 odst. 1 tr. ř. odvolací soud, po zrušení napadeného rozsudku, vrátil věc soudu prvního stupně, ten v dalším řízení podle § 211 odst. 3 písm. a) tr. ř. v hlavním líčení přečte protokol o výslechu svědkyně J. M. z přípravného řízení. Poté soud prvního stupně znovu zhodnotí provedené důkazy a ve věci rozhodne.

Pozn.: